

NAJCZĘSTSZE WADY WYMOWY U DZIECI SZEŚCIOLETNICH

1. SEPLENIENIE (SYGMATYZM)

W obrębie sygmatyzmu (seplenienia) występują:

A) substytucje głosek, czyli zastępowanie jednych głosek dentalizowanych innymi, realizowanymi prawidłowo.

- spółgłoski: sz, ż, cz, dż - zastępowane są szeregami: s, z, c, dz ;
(przykład: myszy - mysy, szafa - safa, żaba - zaba, czekolada - cekolada)
- oba szeregi: s, z, c, dz, i sz, ż, cz, dż - zastępowane są przez szereg : ś, ź, ć, dź ;
(przykład: szafa - śafa, żaba - źaba, czekolada - ćekolada, dżungla - dźungla)
- spółgłoski: c, , ć, , cz, - mogą też być zastępowane przez spółgłoski : s, ś, sz ;
(przykład: cebula - sebul, ćma - śma, , czapka - szapka.)

B). elizje, czyli opuszczenie dźwięku- głoski dentalizowane w ogóle nie są realizowane przez dziecko, nie istnieją w jego systemie fonetycznym (przykład: szafa - afa, koza - koa, świnka - finka).

C) deformacje głosek, czyli seplenienie właściwe. Polega na nieprawidłowej (zdeformowanej) wymowie głosek dentalizowanych. Deformacje są wynikiem zmiany miejsca artykulacji głosek, co powoduje zniekształcenie ich brzmienia. Najczęstsze postacie takich deformacji to:

- seplenienie międzyzębowe

Przy artykulacji głosek dentalizowanych (niektórych lub wszystkich) język wsuwa się między zęby w linii środkowej lub bocznej. W taki sam sposób mogą być wypowiedzane głoski : t, d, n.

- seplenienie przyzębowe

Charakteryzuje się płaskim ułożeniem przodu języka, który zbyt mocno przylega do wewnętrznej strony siekaczy. Nie tworzy się wzdłuż języka rowek i dlatego powietrze przechodzi szerokim strumieniem. W efekcie brzmienie głosek jest przytępione, szmer powstający na krawędziach dolnych siekaczy jest osłabiony lub w ogóle się nie pojawia.

- seplenienie boczne

Artykulacja polega na niesymetrycznym ułożeniu całego języka, szczelina nie tworzy się w linii środkowej lecz z boku przy kłach, zębach przedtrzonowych lub trzonowych.

- seplenienie świszczące

Cechuje się bardzo ostrym brzmieniem głosek dentalizowanych, które powodują silny prąd powietrza powstały w wyniku utworzenia się głębokiego rowka wzdłuż linii środkowej języka.

- seplenienie podniebienne

W wyniku zbliżenia czubka języka do podniebienia twardego powstaje trący, nieprzyjemny szmer. Wymowa głosek : sz, ż(rz), cz, dż zbliżona jest do wymowy miękkich: ś, ź, ć, dź .

2. ROTACYZM

W obrębie rotacyzmu występuje:

A) zastępowanie (substytucja) głoski r innymi głoskami wymawianymi prawidłowo np.: j, ł, d, w, l; (przykład: rower - jowej, rower - łoweł, rower - dowed, rower - wowew, rower - lowel).

B) opuszczenie (elizja) głoski r. Głoska r w systemie fonetycznym dziecka nie istnieje. (przykład: ryba - yba).

C) deformacja głoski r, czyli tworzeniu dźwięku nie występującego w systemie fonetycznym naszego języka. Na skutek zmiany miejsca artykulacji głoska r powstaje w innym miejscu i brzmienie jej jest zdeformowane. Najczęstsze deformacje tego rodzaju to:

- **reranie języczkowe**
Zamiast czubka języka, drgania wykonywane są przez języczek znajdujący się na końcu podniebienia miękkiego.
- **reranie międzyzębowe**
Polega na drganiu czubka języka wsuniętego między zęby.
- **reranie policzkowe lub boczne**
Prąd powietrza skierowany jest w bok, wprawiając w drgania policzki. Przy takiej realizacji głoski r drga czubek języka lub krawędzie języka oraz jeden lub dwa policzki.
- **reranie podniebienne**
Polega na zbliżeniu tylnej części języka do podniebienia miękkiego. Podczas artykulacji wibruje całe podniebienie miękkie.
- **reranie gardłowe**
Powstaje między nasadą języka a tylną ścianą gardła (możliwe testowanie ręką). Wymowa głoski r gardłowa z wibracją języka i podniebienia miękkiego - zbliżona jest do wymowy francuskiej dźwięku r.
- **reranie boczne**
Wadliwa, boczna realizacja głoski r. Strumień powietrza przeciskając się między krawędzią boczną języka a górnymi dziąslami, powoduje powstanie nieprzyjemnego brzmienia.
- **reranie krtaniowe**
Polega na wadliwej, krtaniowej realizacji głoski r.

